

Библиотека

ПЕСНИЧКА МАНУФАКТУРА
београдске мануфактуре снова

Уредник
Живко Николић

*Фојтографија на корицама
Боривој Миросављевић: Звекир*

© Copyright by Тања Крагујевић

Тања Крагујевић

ЊУТНОВ ДРЕМЕЖ

Београд
2004.

ШУМ ЛАВИРИНТА

Ништа и не хтедох

Вредност неопипљивог
Подводни замак Течно огледало
Одблесак изгубљеног
у дражести појаса

Ту где умор сешће
да разговара са мном
преко водене трпезе

Јер и пре ми је у клиској одећи
са каменом за памћење долазио
Без лавежа Без жига

А где је воља
коју носих трговима
Разведоше је непознати
у поноћне депоније

Моје улице су пловидбе
Путеви плавобеле крви
И очи ситуле Дом слика

Ја сам медуза
Ја сам цепелин

Иконе расту
кад поглед подигнем
свему вољеном

Скицама насељеним
драгим аветима туге
Лавиринтима где сенка свака
зањихала се и примакла
у хору дечака
са фрулама од стакла

ПОЛАРНА

Зар нису читали будућност
И да лепе се о зидове маузолеја
гласови безнадежно

Да од јабуке града
давно златне у себи зањихане
и дах би да спере
уста језик грло

Гипкије морам изронити
из зрака чије монаде
уздах знају бити и оркан

Уздићи се са кришком
локума у коси
Обасјати лук што клизи
са леђа бика ком подводи ме
одисеј месец гладан нарације

Једним од дванаест хиљада
умиљатих налога каже
Хајде сад Причај

У малом амфитеатру
налик уздигнутом
воденом степенику
ког знам јер одувек
тамо чувах речи
Ронилачки уздах
крхак корал

Где први пут пожелех
да разумем простор
опружених димензија
Светлост на води

И тако почех

ЋУТКЕ, ПРИ ДНУ

Трен расу ме
Као ђурђевак блага рука

Покретом бацања коцке
са сенкама свежим
међу којима ходећи
убрах божји трн

Грм по укусу дрозда
Хлеб на црти
Ван кога једна по једна
новела са пагодама измиче

И вео пчела багремових
над гранчицом је исплаканом
Под паском снега

Где девојче са тророгим шеширом
И пас са повеском на очима
заћи ће лета непознатог
рачунању времена

По трагу водене карте
Што ћутке При дну
Пословима испуни ме
И данима

НИКО

Сам си док сањаш
Јер сањати можеш као и свако
Као да пливаш

Умеће је то које изводиш
једино сам Обгрљен
непознатим покретима
Настањен водом
Лакшом од пустиње водâ

Са удовима изливеним
мелопејом С устима
на почивци морских трава
Дрхтању катедрале

А ипак тонеш Тачка
с изрезаним папирним крилима
Запљуснута светлошћу облом
којом казује се господар водâ
На командном мосту
док управља заставицом
Баца модре читанке
у очи што виде само
како сам си док сањаш

Као кад певаш а нема гласа
И не подржавају те други гласови
Иако и њих сањаш

Нема слушача
Ни водитеља твог сна

Посвуда сам
Нигде И нико

И тихо је И даље
Без ветра

КРОЗ ОБЛИКЕ ТРЧЕЊИ

Једнака другим љубавима
попустљивост је воде

Градиво за тренутак савладиво
Скрипте младалачки обећане
питкијој светлости
Јачој од оне коју би могла
понудити маховина
у договору са обалама
Тиха и гипка

Као глагол кроз облике трчећи
што записе оставља у кутији тела

Ил птичад нетремична
Расколима опијена
Уз несанице постројена

ОЧНО ДНО

Катрен анакреонтски
из богатих уста
Залогaј јасан тек ономе
ко искусио је дане пусте земље

Дах енклитике
што узгред и изокола
душник подземља ваја
Кичму мандраголе
Кртоле и красуљак

Док удари плавог плода
не пристигну као непогоде
водених грана

Одакле потичу легенде
Па чак и само очно дно

ЈАКОВЉЕВА ШКОЉКА

У тами скован је
тај први Харонов нагласак

Голи живот алги у наборима
потопљених година
Преступ пресвучен
кожом воде

Као ухо Извсжбано
да у облаку пене
на доку насукане
чује галебово срце

Као прекршени завет
гладовања Пред оним
што наликоваше твари
саме прозирности
којом згреших

Под аркадама
Међу редовима
бродског дневника
и запечаћених буради

Гозбом нетакнуте
светлости Након буре

РАВНОТЕЖА ВАТРЕ

Стрљива сетна ведрино
са укотвљеним унцама финог злата
Налик упреденом концу
пауковог стана
одакле све ће једном
опет потећи

Ту где отпочињеш
већ сам будна
Где гасиш светиљку
на колону исписујем
арију добре воље

А ти редови Ни замор
Ни преимућство
Тек летвица подигнута
за скок из одлуке
у свилама што расплине се

Јер циљ мекоте
несклон је уздизању
Свуда раван истом
снежном срцу

Ветар из хитрине заустављен
што аулама уха шуми
Крв након бродолома
у зиду корала
што место опстанку тражи

Равнотежу ватре

ЛОВИНА

Радуј се Великом дану
рађања дана

Не рађа се дан увек

Има их што тону
Као ведрица из невеште руке
загрцнута залогојем воде

Као загубљен месец и ћутња урне
Смак у логу нереченог
Урма с коштицом у стисци
коју испљунуло је њено месо

Има таквих Док не дође онај
што на води одсјајем ловине пева
Множином сребра разгали
иза ватре зид И вечерња студ

Руина бившег дана И замка
психотичких парангала И влат
што изговарајући меру празине
узму те за знак из шкатуле
с оловним плочицама

И ничег пресуднијег
од стварности којом се огрѣш
на влажном стенику дрхтећи
не може бити

Док под маском валова
не пропне се Не погине вал

ВИЛАНЕЛА

Лествица јутрањих вокала
шифра је коју читати може
и човек слеп Или онај
са раном пристиглом
у сандуче звезда

Нит сјактавог влакна
што уздрхти и сконча
Ћутња у риби
окованој оклопом рибе

Скала препуштена
узглављу од Панових нота
Коју у великој тихости
понављају ниски сузни облаци
Што и не беху стварани горе

Пастири гласова разносе их
кроз поља куд промину
стада потонулог облутка

Што ни живим ни мртвим језицима
не дају се препевати

ТАЛАС ДНА

Узано Танко стопало
Не видим га И то ме боли

Као да цртеж дечији
прелива слепило Као
да преко ока прешао је
водени облак

ЗАВРТИ СЕ, ЗАИГРАЈ

Замисли кров
у багремовој дивљини
Колибу под вењама
Неодрубљену мрављу тврђаву
Пирамиду у облаку
што проходом репатице свира

Ил приђи са земље Влагом
носница Лисним језиком
Балегаревим благом

Ил њиском зиме приони
Ослони се на ово раме
Заврти се Заиграј

И дом отвори
И у мени

ЦИПЕЛЕ

У стрепњи нежној гледам те ципеле
На челу поворке хладних стопа

На једној копча под прахом насеља
На другој ланчић са руба пута Уроборос
Фино грађена иронија И звекет воде
преписан с усана ожеднелог

И бурлескни гром ципелиног језика
ког од врата до врата разносила бих
као серум ризика И божићне звончиће

Само кад дао би се раздвојити од шаке
чији пепео ли сам Почетак плахог
плашта Станица заступна Овејали
храм безмирисног свемира

МАГИЧНО ОКО

Родно тле светионика ово је тело

Земља одбеглиштва
Где дуге и кратке светлости
за много дана унапред
измичу Као свечаност присна
Избрисана из календара

Повод избивању тако великом
Зар ово је тело

Као предмет изнова затвара се
у сигурност склопљене књиге
што своје разлоге слаже пастелом
смираја Из кога расте зид
И столетна за зидом смоква

И ритам кише и смоквина пада
капље у жаркост светла

У око магичном оку
ког усадих да видим близу
што је далеко Атлас у стезнику
груди Архивску одлежалост
хоризонта Што пролази крај ока
Толико дуго колико потребно је
да уочим различитост истог

Сродство у памћењу лутајуће
целине и малене напрегнуте
тачке што вреба Унутра

ЊУТНОВ ДРЕМЕЖ

Несавладива је азбука
очигледност

Али само на њеној литици
могу кушати замишљено
Аргонаута омиљеног ишчекујући
са излетничким ранцем
натовареним причом

Без финих прелаза боја
неприступачни су ми
извештаји о водостају

Шта бих знала о мореузу
у летовалиштима дубине
О ширини царског реза
на трбуху планете
Равнотежи леда и отопина
што стиже старењем поште
У исцрпљености боце
и овлаженој назнаци
пуног састава тајанства

Да није таласа
Њутновим дремежом
заљуљаних Постранце
С ударима о слепоочнице

Да нема реплика
о подводности васељене
саздане као рондо
потопљена времена

Те оној што ме вуче за руку
трзајем који тражи обе хемисфере
неизбрушене и у једној речи
могу кратко у више гласова
а опет спремно изрећи
талог недовршеног
Аквамарин

ТО ШТО ЈОШ НЕ ПОМЕНУХ РИБЕ

знак је да успављиви напор
прихватања дубине
противан је покрету

да ронилачка кошуља тешка је
попут панцира тканог
од различито обојених праваца

да видрасти ројеви искрадају се
из шлемова уморених шкољки

да стопалима одупирем се
о мрвљење целине

о неизмериву лакоћу праха
што одиже се док тонем

и то што још не поменух рибе
знак је да у говор водених уста
вртоглави сјај харпуна
са набраних површи међ копнима
кроз посмртну свечаност пене стиже

У ПЕТ

Минути у којима пароброд касни
нису само изгубљени Мртви су минути
Мртви у њима су они на палуби
Ништа мање и они на доковима
Напросто не живе

Јер оно што стиже на време
једино може дати наду оном
другом Што на прагу је смрти

И што на време долази утеха
безмерна је ономе што само себи
Просто Изнутра У знаку
љубавне предаје каже
Без тебе замало што нисам умро

Истим речима изрећи би се могло
и знање о ономе што пристиже
Јер не носи ништа уграбљено Ништа
наслеђено Ништа ни мање ни веће
од губитка у који претворило би се
чекање На бриду ишчезнућа
Од голог непостојања сачињено
Што заувек би непостојање остало

Да није утехе тачног и одсудног часа
Што блесне на време Тог сјаја

плавог гроба што не доспева изрећи
ужас растварања који од настанка света
незауостављен опет би зинуо

Без предаха и краја Да није онога

што стиже На облокано место
На ујед На празно пада

Где у малом распознају се
оспе огромности Присуство казујући

Као рачићи у бистрој и питкој води
што налазе живот Иако непливач у њој
може изгубити дах Прогутати смрт
И ту Једнако као на отвореном
Бурном и широком

Као цвркулт у зору У пет
Разложив на ваздух којим титрају
гласна влакна Узрујаност Иза нотне
црте Изговарајући несаничну песму
Којом и небиће бићу Једном
У свим временима каже Дан је

КАМПАНИЛА

Хтела си тишину
још једном питају звоници
прибирајући крљушт и паперје
с прстења на води

Осетљиви на брујање
бродске утробе
и зуј светлости јесење
расуте као калеж
у маглено злато

Пружају ми гнезда
у којима се није
окупао нико

Кажу да музика почиње
кретњом слике
орошене изненадним смислом
који стиче бол покретом
озлеђеног ваздуха

А не завршава се
ни звуком густих прегршти
којима озидих сан
немушти У глави

ВИТРАЖ

Те боје на ивици плача
Што бризнуле би Да их
мајстори не заустављају
руччићем од химни

Тај епilog У расејању
Лађа од небог стакла
коју затичеш у молитвама
Крпиш на коленима

Изнова би хтеле да схватиш
како звучати могу
усклађено Док грле те
челичним бравурама
разносмислено

Као древни дечак
љубави У игри
са гуштером и облаком
И у души постојан
Тек умивен бол

ДРЕН, СИБИРСКИ

А млеко Рече

И ту падоше рукохвати
као од латица да су
Видех време у семенкама
Голо и зрело

У сибирском дрену

Те предадох јој све очи урасле
где љубљаше ме грана
Затворену У нултој тачци
Свемогућој машти

Нутарњи док капа зној
Под справом у коју улог
и предужам положих
За дуг и скрб

Ако и не знајући
Игда Иком

Јер као и ти сада
док млеко мислиш
сањах да цена безболна је
Ако бол је од оних
из кристалне приче

До слепости несагледна
И овако Овако лепа

ТЕСТАМЕНТ

Бејах ли Упрегнута
у зидове што руше се
по дневној скици У тело

Залагаоницу у коју положих
аутостраде Мртву трку с ћутњом
где лица размењујући
у подели рола седе вечно мудри

Као тачка коју у висини ока
држи снага срицања изнутра
Или одломци увезани пејзажем
Јачи од покрета прста
који гурну зрно Једва
видљив траг са жалобног једра

Под којим бејах ли

Ил празан ковчег вучем
путем коме ноћу расту крила
Замичем дубље у ноћни тул
не знајући бејах ли

Завештање бар Атрибут
онога што од мене
раздваја се Опрашта
Из даљине дајући знак
Као давност Као дављеник Као

Њуџинов дремеж Тање Крагујевић

Прича о егзистенцијалним границама просторности спада у опсесивне песничке теме Тање Крагујевић, вероватно најдоследније песникиње метафизичке оријентације у савременој српској поезији.

Призивајући нечујно и невидљиво сасвим насупрот докучивог и присутног света коначних ствари, она, у сопственој драми осетљивости и сазнања, виђеној кроз сваку од двадесет једне песме збирке *Њуџинов дремеж*, покушава да песничком сликом, концентрацијом симбола и ширењем значења продуцира замисливи модел унутрашње и спољашње просторности.

У различитим песничким инсценацијама у којима се препознаје сажет песнички репетиторијум властите поетике, маркирајући хук притајених вулкана емотивности и ужаса пролазног, разматра се и надограђује симболичка носивост основних елемената материјалности и чулних утисака, али и самог митског предграђа песничког језика.

Песничка свест, постављена као виђење ствари усред шума неразмрсивости конфликта духовног и материјалног света, има овде функцију сочива, увећања над оним местима, материјалним или нематеријалним свеједно, у којима се разоткрива пуноћа бића.

Истичући, тако, паролу релативности гравитације језика и света у коме обитава, раскопно суздржап, а с убојитом прецизношћу бола, песнички језик Тање Крагујевић незауостављиво погађа управо у срце свог читаоца.

Ненад Шапоња

јесник, књижевни критичар и издавач

О ПЕСНИКУ

Тања Крагујевић рођена је 1946. у Сенти, градићу на Тиси, у Војводини.

Дипломирала је 1970, а магистрирала 1973. на Филолошком факултету у Београду, на групи за Општу књижевност са теоријом књижевности.

Објавила је четрнаест песничких збирки и неколико књига есеја.

Заступљена је у више антологија савремене српске поезије у земљи и иностранству.

Гостовала на фестивалима поезије: Струшке вечери поезије (Македонија), Пушкинови дани поезије (Русија), Трг песника, Будва (Црна Гора).

Песме су јој превођене на енглески, немачки, шпански, мађарски, холандски, бугарски, македонски, словеначки, руски, белоруски и есперанто.

Добитник је, за поезију, „Бранкове награде“ (1966) и награде „Ђура Јакшић“ (1993); награде „Исидора Секулић“ за есејистику (1976); награде „Милан Богдановић“ за књижевну критику (1996). За књижевни и културни допринос награђена је златном плакетом Културно-просветне заједнице града Сенте (1968) и Плакетом града Београда (1984).

Живи у Земуну. Слободан је уметник.

САДРЖАЈ

Шум лавиринта.....	5
Поларна.....	7
Ћутке, при дну.....	9
Нико.....	10
Кроз облике трчећи.....	12
Очно дно.....	13
Јаковљева шкољка.....	14
Равнотежа ватре.....	15
Ловина.....	16
Виланела.....	18
Талас дна.....	19
Заврти се, заиграј.....	20
Ципеле.....	21
Магично око.....	22
Њутнов дремеж.....	24
То што још не поменух рибе.....	26
У пет.....	27
Кампанила.....	29
Витраж.....	30
Дрен, сибирски.....	31
Тестамент.....	32
Ненад Шапоња: <i>Њуџинов дремеж</i> Тање Крагујевић.....	33
О песнику.....	35

Тања Крагујевић
ЊУТНОВ ДРЕМЕЖ

Библиотека
Песничка мануфактура
београдске мануфактуре снова

Издавачи:
Књижевно друштво „СВЕТИ САВА”
Београдска мануфактура снова

Уредник:
Живко Николић

Рецензент:
Ненад Шапоња

За издаваче:
Небојша Ђосић
Живко Николић

Штампа:
Флеш, Земун

Тираж 300

Београд, 2004.